

451356

LUMEA NOUA.

Gazeta seriósa si voiósa, pentru toti si pentru tote.

S'a intorsu masin'a lunei, s'a intorsu cu capu 'n diosu,
Si mergu tóte din protiva, anapoda si pre dosu!
V. B.

Necrologulu Creditului

seau

INVITARE LA PRENUMERARE.

Ce-i amana nu-i minciuna!
Pénz beszél!
Kein Kredit!
Deficiente pecu(nia), deficit om(n)enia!

Veniti voi fii ai lunei de plangeti impreuna cu mene trecerea din acésta lume vicléna a Celui mai bunu amicu alu nostru, care a fostu atát'a tempu : insocitoriulu delasatiloru, nutri-toriulu flamendiloru, investmentatoriulu desbracatiloru, inveselitiulu cavaleriloru de nópte, maritatoriulu feteloru serace si tesaurulu nepretiuiveru a toturoru cáliciloru, se plangemu trecerea din lume a Creditului!

A peritu din lume **Creditulu** si nu a lasatu in urma-si nemicu alt'a, decâtu **amarulu** si **suspinulu!**

Amentirea lui inse va fi vecinica intre noi, cá-ci : elu ni-a cástigatu bani in tempuri lipsite, — elu ni-au nutritu atunci, candu fora o pará in pusunariu ne tragému in unu ospelu óre-care si apoi la plata nu ne aflámu portfoiulu si respective porto-banii nicairi, — elu ni-au îmbracatu in vestimente de cavaleri moderni si ni-au trasu manile in manusi, candu rumpti la vestimente nutrému in pieptu dorulu fierbente de a ne leganá cu cutare gazela in aventulu valsulu, — elu a facutu pre tenerii cavaleri petitori de mii cá se ne lié fetele in sperarea míeloru atunci, cându noi ducému doru si de vederea cruceriloru!

A peritu Creditulu de odata cu rostogolirea lunei vechi si redicarea pre ruinele aceleia, a lunei nóue. Si chiaru pentru ace'a cá Creditulu nu si-au aflatu loculu seu in lumea nóua, mai pucinu credentiósa cá lumea vechia — lumea betrana, — nu ve veti mirá gelnici cetitori, déca Creditulu nu-si va aflá síe locu neci la Redactiunea Lunei nóue. . . . Déca a parasitu „Lumea nóua“ inzedaru va bate acum la usi'a Redactiunei acelei'a . . . Lasà-lu pribégiésca impreuna cu jidovulu ratecitoriu pana la a dóu'a venire, éra pana atunci de vreti a scí ce se intempla si ce nu se intempla, ce amu dorí se se intemple si ce nu ar' trebuí se se intemple in „Lumea nóua“ tramiteti dóue chartie cu pagiura imperatésca pre frunte in Gherl'a (Szamosújvár) la :

Redactiunea fóiei „LUMEA NÓUA“

Vorb'a fía nu fía — Plat'a mea se mi se scía :

- Pentru toti si pentru tóte : pre I anu doi floreni, pre 1/2 anu unu florenu v. a.
- Pentru prenumerantii la ori-care fóia romana : pre I anu unu florenu, pre 1/2 anu 50 cr. v. a.
- Pentru prenumerantii la „Predicatoriulu- si „Cartile Sat. rom. : pre I anu 50 cr. v. a.

„Lumea nóua.“

Va esf in 1/13 si 15/27 di a lunei, cu cate o saritura in totu trei-luniulu.

Publica : insertiuni si reclame, siodenii si glume, denumiri si destituiri, casatorie si repause s. a.

Publica : sciri si scorniri, adeveruri si minciuni, invetaturi si secaturi, suaturi si sbicuri s. a.

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 136-1924

Cumu se casciga unu barbatu?

(Noveleta.)

I.

Dr. Blake e unulu deintre celi mai teneri advocati a New-Jorkului. Unu barbatu cu unu esterioru frumosu si cu portare fina, oratoru vestitu si afora de ace'a amblatu preste mesura in labirintele nefinite a dreptului si nedreptului americanu. Pre langa acestea nascutu dein o familia avuta, de negutiatoriu, neci in bani nu suferu lipsa — si asie e daruitu dela sorte cu totu ce lasa omului a privi inainte la unu venitoriu stralucitu.

Intru-o di calda de primavera siedé singuru in cancelari'a s'a si chiar' cercá printre multimea actelor ce jacéu inaintea lui, candu audí la usia o baterelina.

— Intrà! strigà elu cu taria.

Usi'a se deschise si intrà una madama tenera si frumoasa, salutandu cu complesantia pre Domnulu Blake, care surprinsu de acésta visita, sarí dela mésa oborindu la pamentu valulu de acte. Dara cene se-i impute acésta neobservantia?! — O facia atatu de rapitoria si plina de spiritu, doi ochi negri si ageri, o imbracamente' atatu de gustuosa nu remane fora effectu neci in facia' unui jure prudentu mai alesu déca in pieptulu aceluia palpita inca o anima juna.

Dr. Blake se grabí a imbiá cu scaunu pre tener'a graciosa si o intrebà cu curtuosia: — Cu ce ve potu sierbi?

— Asiu voli a ve cere consiliulu si ajutoriulu intru-o cauza fórte picanta — dise madam'a pucinú confusa. Dela succesulu acesteia atérna fericierea vietiei miele, ea este totusiu atatu de delicata incatu 'mi constá cea mai mare resolutiune de a vi-o comunica.

— Numai confidentia madama, confidentia replicà advocatulu. Fiti securu ca voiu tiené in secretu totu lucrulu. Sciti Dvostra ca noi advocatii suntemu asié cámu de diumatate si parenti confessari inaintea carorá, nu e iertatu a tainui nemica. Cu catu veti fi mai sincera Dvostra cu atatu mai multu ve voiu poté ajuta si eu in caus'a ce ve nelinicesce.

— Bene dara, continuà madam'a pcinu hesitandu si inrosí. Fia, ve voiu descoperi totulu! Iubescu unu june, care are tote însusirile de lipsa pentru de a me ferici. Singur'a piedeca a casatoriei nóstre e ace'a cà elu e avutu er' eu sumu seraca. Déca asiu fi si eu

atata de avuta cá elu, atunci mi l'asiu poté numí alu meu si parentii lui bucurosu ni-ar benecuenta casatori'a.

— Intru adeveru nu potu precepe — dise cu emotiune advocatulu — cum poté fi unu omu cultu atatu de mare materialistu si atatu de fora semtire in faci'a unei frumsetie atatu de farmecatoria. Compatriotii nostri adora numai banii si nu socotescu intru nemicu cea ce nu e banu. Dara déca mi-e iertatu a ve intrebá ce vreti Dvostra dela mene si intru catu ve potu eu ajuta in caus'a acést'a?

— Dati-mi consiliu ca in ce modu asiu poté sili pre acelu teneru se me ié de socia.

Dr. Blake surise la acésta cerere naíva, dara in momentulu urmatoriu respunse cu tota seriositatea:

— Mi tienu de onóre deosebita a ve poté fi spre sierbitiu intru effeptuirea acestui propusu laudaveru. Tenerulu dein cestiune la totu casulu nu va avé decatu a se felicitá, déca ve va succede apucatur'a ce vi-oiu recomandá. Credu cà poteti face usioru cà se conveniti si se vorbiti cu acelu teneru intre patru ochi, fia orisi unde. Cercáti dara oca siunea cá se fiti impreuna vre'-o diumatate seau baremi unu patrariu de óra, apoi cá se fia succesulu cu atata mai securu — aduceti in vorba seriosu séu si numai in gluma casatori'a; scoteti dein gur'a lui o dechiaratiune cá acéstea de exemplu! „Catu de fericiți amu fi!“ „Ce frumoasa parechia amu fi!“ seu alt'a asemenea. Totu odata ve ingrigíti cá se audia acést'a si doue marturie, de exemplu doue amice a Dvóstre, cari apoi de a fi lipsa se fia gata a jura pentru adeverulu acestei dechiaratiune. Déca ve va succede acest'a atunci ve asecuru ca 'lu voiu sili, cu ajutoriulu legiloru nóstre, la acesta casatoria; pentrucà numai nu va fi asié de naucu cá se se espuna judecatiei publice si se aléga blamulu candu inaintea lui sta o sorte atatu de invidiatu.

Curiosu cá toti advocatii intrebà tenerulu jure prudentu cà cene e acelu muritoriu fericitu, pre care 'lu ascépta o legatura atatu de dulce si placuta. Dara frumos'a necunoscuta nu descoperi neci unu nume, ci dupace primi indrumarile de lipsa se departà cu cuventulu ca preste catev'a dile cercetandu dein nou pre advocatu i-i va comunicá pasii facuti pana atunci si i-i va cere indrumarile ulterioare.

(Finea va urmá)

Viersurele.

Fét'a care e-'n metasa
N'ai de ce-o duce la casa,
Cà-ci i-i trebe tiesatóre
Si se culca totu cu sóre
Si se scóla 'n diu'a mare, —
Cātu se scóla
Cauta-'n óla

N'a remasu cev'a de-a séra;
Dara mance focu si para
Déca nu ese pre-afóra
Se socóta de galitie
Si ce-a pune pre politia.

* * *

Nevésta cu prunculu micu
Nu me prinde ibovnicu, —
C'oiu vení sér'a la tene
Elu a plange dupa mene,
Tu-i esí se-mi dái guritia
Elu a plange se-i dái títia.
Tu-i esí se me petreci
Elu a plange se-lu apleci!

* * *

Mandrutia buzele tale
Scíu cà nu-'su margaritarie,
Cà-'su de piele
Cá si-a mele
Buze moi si subtrele
Hai se ne tiucamu cu ele!

* * *

Draga mi-e lelea ciorusia
Sufia 'n focu se uita-'n usia
Gur'a-i plena de cenusia!

Suatiri nesuatuite.

Déca nu ai amici : insórà-te cu un'a féta frumósá
si cocheta, — si multímea amiciloru 'ti voru inundá
cas'a t'a!

Nu scíi jocá : insórà-te cu un'a femeia veduva
seau cu un'a féta sburdalnica, si in curundu vei fi
celu mai aprigu jocausiu — dupa sucitoriu . . . .

'Ti-e bolnavitiósá femeia : chiama pre celu mai
betranu medicu cá se-o cureze, — si preste pucinu
va incetá a se mai caí de bóla si nepotentia. . . .

Esti advocatu si nu ai procese : de nu esti insu-
ratu ié in casatoria o femeia guararitá, — de esti in-
suratu candu 'ti va cere femeia bani pentru unu vesti-
mentu de metasa, lasa-o acolo si te repedi la feréstra
laudandu frumséti'a si toalet'a unei femeie, pre care
póte neci nu o vedi — si vei avé ce procedá in tóte
dílele vietiei t'ale numai apoi se fii omu de póra! . . .

Iusulta neiertata.

La o statiune a calei ferate in Parisu, dupa so-
sirea trenului, o madama eleganta sarindu afora din
cupeu intrà la Directoriulu si pèri :

— Domnule, individulu, cu care am caletoritu
dela Trouville pana aici m'au insultatu! si aretà spre
unu barbatu cu facia mōdesta.

— Si a avutu cutesanti'a? Cum v'au atensu? —
intrebà unu politiaiu pasindu inainte.

— S'a retrasu in unu anghiu a Cupeului si a
dormitu dus' in tóta calea.

— Aveti dreptu madama acést'a e o insulta ne-
iertata, — pana la statiunea urmatória faceti asemenea
si veti fi resbunata!

Insertiune inserata dar' netimbrata.

Se cérca unu Redactoriu pentru o fóia universala.

Recerintiele suntu: se fia actoru bunu, pentru-
cà va avé de a jocá unu rolu fórte greu, — se aiba urechi
bune pentru-ca va avé a ascultá multe de tóte, — se aiba
pusunariu mare pentru de a asiediá multele grobianitati ce-i
voru vení spre publicare, — se aiba gétu largu si stomacu
sanetosu pentru cá se póta inghití si mistuí galuscele amare
ce-i voru aruncá cetitorii, — calezu bunu cá se arete dire-
ptiunea politiceii, — iute de petióre cá se tiena pasiu cu
tempulu, — luptatoriu destru cá se póta devinge atacurile
indreptate in contr'a-i, — venatoriu fortunatu cá se nimeré-
sca scirile adeverate din tufarile scorniriloru si a minciune-
loru, — croitoriu eminentu cá se imbrace in vestimente fru-
móse cugetele si ideiele maretie — ospetariu bunu, cá se
servésca pre mēs'a publicitatiei nutrementu spiritalu gu-
stuosu, — gradinariu practecu cá se planteze florile poesiei
si a placerei in gradin'a natiunei, — agricultoriu diligente
cá se imprascie in „Lume a n óua“ totu ce e bunu si fru-
mosu, — se fia inse totu-odata si vigillu de nópte cá se
póta spune : câte a batutu ór'a. . . . . Mai pre
scurtu Redactoriulu se fia de tóte, dara mai cu séma intru
pacientia se fia neintrecutu de nemenea, pentru-ca lumea
nu-i va crutiá neci câtu va fi negru su unghia, ci unde numai
va poté se va acatiá de elu cu gur'a-i criticastra.

Beneficielesuntu: Se dispuna de unu fondu
propriu, din care se póta acoperí baremi spezele tipariului,
avendu a se multiamí déca Publiculu celu mare va concurge
cu prenumeratiunile la acoperirea speseloru expeditionali, —
ostenél'a si trud'a sa remanendu pro memori'a — in fói'a
sa, pana-ce acea va trece in dirépta moscenire a sióreciloru
Terminulu concursului e neterminatu! . . . .

De pre vremea Jucutiloru de portia.

Asié va vorbí de acum inainte poporulu despre
acesti ómeni atátu de neplacuti, cari i-au luatú vit'a
din jugu si perin'a de su capu pentru de a le preface
tóte in bani destinati Ventului (Szél). Cu 1 Ianuariu
au incetatu jucutii din functiune, au lasatu inse multe
reminiscentie frumóse in urm'a lor. Suferit'au si ei
seracii destulu, pentru ace'a benecuventata fia amen-
tirea lor!

O femeia din Careii-mari a batutu pre jucutiulu

ce voié a-i intrá in casa, cu sucitoriulu, pana-ce l'a malaietiatu, — si dupa-ce acest'a totusi i-a luatú din casa dricaiulu, — l'a spintecatu si acest'a cu cutítulu aruncandu in ventu penele din elu, sciendu serac'a, cà totu Ventului a fostu elu acum menitu.

Unu Ciganu si-a inrosítu in focu zarulu dela usia candu a vediutu pre jucutiú apropiandu-se de bordeiulu lui, si acest'a voiendu a deschide si-a arsu palm'a intréga si fora jucutié, si fora piele a mersu mai departe dicundu : „cà aici nu-su acasa!“

Unu jucutiú totu batutu si sdrobiú a alergatu din Deesiu-Ocna pana in Deesiu.

Seracii jucuti! Eli au fostu mucenicii mucenicitei vistierie a tierei!

Reclame lacremate.

In unu diariu din New-York se cetescu urmatóriele anunciuri : „O prunca frumósica si placuta de 4 luni, cu peru blondu si ochi veneti, nascuta din parenti sanetosi, se dà in adoptiune.“ — „O prunca de 7 luni frumósa si placuta blonda, in obradiulu stengu cu unu semnu frumosu caract. alu mamei s'ale e a se dà in adoptiune la unu locu onestu.“ — In acestu modu se vendu decatra parenti chiar' prin intrevenirea diarielor, pruncii dar' mai alesu fetitiéle su masc'a de a se dà in adoptiune, adese-ori cu câte 500 dolari, in patri'a carea mai multu se mandresce cu civilizatiunea moderna . . . cu atátu mai multu ne dóre anim'a de o atare civilizatiune, care vende pre septemana si câte 40—50 prunci, cà precum suntemu informati, cea mai mare parte a acestoru prunci se trasportá din Itali'a — leaganulu nostru. Seraca civilizatiune!

Denunciare!

„Predicatoriulu- si „Cartile Sateanu-lui Romanu“ au pana acum'a 399(00) prenume-ranti si incà nu platesce dare de venitu Proprietariulu-Editoriu alu loru. Éta pentru-ce a cautatu a se redicá pre venitoriu dàrile inca cu 8,000.000, — éta pen-tru-ce asemenea au trebuitu a se contrage si noulu imprumutu de 40,000.000. Avisu draga cucuveica perítuti-arú fi viti'a si sementi'a!

Idealismu si Realismu seuu Honvéd si Ostasiu.

Nu noi, ci o fóia magiara si inca beletristica scrie, ma nu numai scrie ci si tiparesce negru pre albu : „Tiér'a ni-e seraca; statului nostru financialu i-s'a rumptu una cósta, si ce e caus'a acestui desastru grosavu? . . . nu alta decatu acea honvedime netrevnica, de acareia guleru ne acatiamu totu-dé-una candu are lipsa de cate-va curele de boconciu. In darnu! Economia e devis'a, si politic'a reala, cá si atare nu concede o ostasime ideala, la care afora de esistenza numai insuffetirea si curagiulu e realitate ideala, dar' cualificatiunea-i militara e numai o idea reala. Asié resuna urletulu lupului, care inse aru poté se precépa cu mentea-i sanetósa ca idealismulu a produsu pana acum'a celea mai mari minuni, elu se-a luptatu totu-dé-una pentru deslegarea grelelor probleme a imposibilitatiei. — Seau nu e destulu de gré problem'a de a fi seuu de a nu fi? Ce realismu o va deslegá acest'a? Idealismulu la acésta cu surisu compatimitoriu respunde facundu din umere : Viéti'a

Redactoriu : Nicolau F. Negrutiu.

e — somnu. Ce e honvedulu? Nu e ostasiu ci numai imaginatiunea ideala a ostasiloru: icón'a fantasiei.“ Noi ne spalámu manile!!!

Fericire si sporire!

S'au cununatu: Teol. abs. Anania Hossu cu gracios'a Carolin'a Catone in Chireu, Alesandru Popu cu prea placut'a Zin'a Popu in Cernesci, Lazaru Papiu cu affabil'a Amali'a Cupsi'a in Nicul'a, Popu Gavriulu cu amabil'a Laur'a Sangeorzanu in Lunc'a Vinului, Joanu Dorosiu cu ircantatóri'a Rosali'a Budu in Gherl'a. Domnedieu benecuvente vieti'a loru familiara!

Repausu si amentire.

Au adormitu : Incaruntitulu in vini'a Domnului fostulu óre-candu parochu alu bisericei s. Barbara din Vien'a Georgiu Barn'a, — Iubitoriulu de poporulu seu Paroculu Santiónei Jacobu Popu, — Tenerulu de mare sperantia teologu de Gherl'a Vasiliu L. Rausu, — Plapand'a si gingasi'a floricea Susann'a Busur'a.

Bucinulu Redactiunei.

Lelea Anisca . . . Primésca multiamit'a nóstra deosebita pentru Colacii si Carnatii, cu cari ni-au cinstitu la Craciunu. I-amu petrecutu impreuna cu totu Colegiulu Redactionalu redicundu respective golindu cate-va pahare de vinu bunu intru cinstea D-sale si sanetatea nóstra.

Totutoru, Cari ni-au gratulatu la anulu nou le gratulamu si noi din anima, poftindu-le anu nou mai fericitu decatu celu vechiu ce a trecutú imbetraniu in necasuri si ticalosie. — Multe dile voué — Multe parale noué!

Si vis pacem : para bellum,

seau :

De vréi se dormi : horcaesce!

Hertiegovinenii si consócii loru sätui de omeni'a turcésca au inceputu mai de asta véra a le întórce omeni'a indereptu si asié s'au incaeratu unii de altii. D'apoi bene facu, baremi le-a mai trece de uritu sermanii!

Turcii aru vré a se impacá acum cu atátu mai vértosu, cà li-au scadiutu si banii si si-au pierdutu si omeni'a, pentru ace'a facu fagaduintie preste fagaduintie popóreloru resculate, dar' sciendu acestea din patiani'a trecutului, cà „fagadasiulu turcului e bucuri'a nebulului“ acum nu vréu nemicu mai pucinu, decátu statu liberu cá Serbi'a si pentru isbutirea cu poporulu loru nu ceru dela celé-lalte popóre, decátu se-i lase in pace a se scárméná ei dupa a-loru curagiú, si acestea avendu a loru necasuri i-i lasa in pace — se se scarmene. — Ma lucrulu naibei pentru asecurarea pazei loru interne 'si marescu fiesce-care óstea si facu deprenderi in incaerári si scarmenári. Si Ministrulu de resbelu alu Romaniei ne spune cà e in stare a inarmá tóta tiér'a pentru de a pastrá pacea si in-fratirea. — Inca-a vedé cene-a traí cà acésta pregatire grosava de pace nu-i a buna si turcului adi-mane i-omú cantá vecinic'a a pomenire!

Tiparita de: Moscenii lui J. Gámán in Clusiu.